

Висновки. Отже, інноваційна діяльність вищих навчальних закладів базується на інтеграції науки й освіти. Економічна основа такої інтеграції передбачає об'єднання ресурсів і механізмів наукового та освітнього комплексів для одержання найкращих результатів. Інноваційна основа створення таких комплексів забезпечує інтеграцію інноваційних потенціалів сфери науки та освіти з метою активізації інноваційної діяльності у справі підготовки висококваліфікованих фахівців.

Література:

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України : [гол. ред. В. Г. Кремень] . – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Неперервна професійна освіта : філософія, педагогічні парадигми, прогноз : монографія / [В.П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко та ін.] / за ред. В. Г. Кременя. – К. : наукова думка, 2003. – 853 с.

У статті розглянута модернізація підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ на основі інноваційної моделі структури університету, що базується на принципі неперервної освіти.

Ключові слова: інновація, модернізація освіти, інноваційний розвиток, неперервна освіта, професійна освіта.

В статье рассматривается модернизация подготовки будущих специалистов в ВУЗах на основе инновационной модели структуры университета, которая базируется на принципе непрерывного образования.

Ключевые слова: инновация, модернизация образования, инновационное развитие, непрерывное образование, профессиональное образование.

Modernization of the Higher School students' professional training on the basis of university structure innovative model which is based on the principles of continuous education has been considered in the article.

Keywords: innovation, modernization of education, innovative development, continuous education, professional education.

УДК 378.091.3:004.9

**Р.С. Гуревич
м. Вінниця, Україна**

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ІНТЕРНЕТУ У ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГІВ І СТУДЕНТІВ

Постановка проблеми. Професійна компетентність людей стала нині вирішальною передумовою виробництва високоякісних товарів і надання сучасних послуг. Високий рівень професійної освіти населення є важливим чинником стимулювання економічного розвитку та забезпечення конкурентоздатності економіки будь-якої країни в міжнародному вимірі.

Проте не можна вимірювати результати професійної освіти лише тільки економічними параметрами – це односторонній підхід. Вона, тобто освіта, є найважливішим чинником особистісного розвитку, забезпечення активної життєвої позиції кожної людини, способом її індивідуальної самореалізації. У цьому зв'язку сучасна політика в галузі професійної освіти має бути спрямованою на досягнення таких взаємопов'язаних цілей: сприяти розвитку особистості, суспільно-політичному прогресу країни, а також забезпечити країну кадрами необхідного рівня кваліфікації.

Без молодих фахівців, підготовлених до роботи в нових економічних умовах, які не просто мають запас знань і вміння ефективно їх використовувати, а й володіють необхідними моральними якостями, неможливо впоратися з жодною з перерахованих проблем. Якщо людина не є патріотом своєї Батьківщини, якщо вона нечесна, непорядна, не орієнтована на те, щоб допомогти слабкішому – жінці, дитині, людям похилого віку, якщо цінності сім'ї для

неї нічого не означають, якщо вона повна агресії, злості, заздрості, то ніякі її знання не допоможуть у розв'язанні завдань, що постали перед країною.

Стійкість проблем свідчить про те, що саме моральні якості багатьох наших людей, перш за все молодих, є каменем спотикання на цьому шляху. Які життєві цінності теперішньої молоді людини: зробити щось корисне для своєї країни або виїхати неважливо куди, але де більше платять? Створити сім'ю і ростити дітей або розважатися щодня і щогодини в прагненні до гламурного життя; стати професіоналом у своїй справі та пишатися тим, що ти людина праці, або ж шукати легких шляхів, а іноді і злочинного заробітку?

Для розв'язання цих і подібних проблем необхідно відповісти на запитання: де, хто і як формує в молодих людей необхідні для життя в суспільстві якості. Відповідь на це запитання просте і в усіх на виду – це мас-медіа, перш за все, Інтернет і телебачення. Що ж виховують нині ці електронні засоби інформації? Питання дуже важливе, оскільки ми живемо в інформаційному суспільстві, де людина має справу не з реальними образами явищ і речей, а з їх віртуальними замісниками.

Аналіз попередніх досліджень. Проблеми використання Інтернету, його соціальних мереж і сервісів у педагогічній взаємодії досліджують науковці багатьох країн. Серед них: В. Биков, Б. Гершунський, А. Гуржій, М. Жалдак, Н. Морзе, Е. Полат, В. Солдаткін, А. Хуторський, О. Співаковський, Ю. Триус, Д. Чернілевський і багато інших. Досліджуються питання можливостей Інтернету в навчальному процесі, дистанційне навчання, відкрита освіта тощо. Усе більше науковців приходить до висновку, що Інтернет, його соціальні мережі та сервіси несуть не лише позитив у життя молоді, а й ставлять проблемні питання, які також треба вирішувати.

Мета статті полягає в розгляді можливостей глобальної мережі Інтернет, її соціальних мереж у педагогічній взаємодії учнів, студентів, а також їхніх педагогів.

Виклад нового матеріалу. Сучасні педагогічні спільноти нині широко обговорюють аспекти взаємодії педагогів і студентів у соціальних мережах Інтернету (в рамках форумів, конференцій, майстер-класів тощо). Наші спостереження засвідчили, що середньостатистичний студент проводить у соціальній мережі як мінімум 2 години. 80% студентів витрачає свій час на перегляд відео- та фото колекцій, прослуховування аудіозаписів, спілкування з друзями; 20% студентів використовує час у мережі на пошук інформації зі спеціальних і загальнонаукових дисциплін. Соціальні мережі відкрили педагогам і студентам нові можливості для спілкування як у професійному, так і в особистісному планах.

Спілкування зі студентами у просторі соціальних мереж вимагає від педагогів відповідальності, інформаційної грамотності. У рамках соціальних мереж викладач продовжує виконувати свою освітню та виховну функції. В обов'язки педагога входить пояснення основ інформаційної безпеки, реагування на публікації студентів на їхніх відкритих персональних сторінках. Не секрет, що частина студентів оформляє свою сторінку, скажімо, в «Однокласниках» або фейсбуці з метою привернути до себе увагу, часто-густо публікуючи на цій сторінці фотографії досить відвертого змісту. Унаслідок багатомільйонної кількості користувачів у студентів є можливість бути непоміченими в натовпі та бути впевненими, що їхня особиста сторінка читається лише їхніми друзями.

У свою чергу, викладачі, які перебувають «у друзях» студента (студентів) або входять до складу студентської групи, автоматично відкривають доступ до своєї сторінки, особистої інформації (у середньому в кожного студента, зареєстрованого в соціальній мережі, перебувають «у друзях» 1-2 викладачі).

Зміст і об'єкт інформації, що розміщується на персональній сторінці викладача потребують реального відбору, багатьох обмежень. Скажімо, викладач, на відміну від пересічного користувача соціальної мережі, не може дозволити собі розмістити відверті матеріали: відео- або фотографії, використовувати такі фрази, які можна трактувати в іншому контексті. Педагог не може забувати про те, що його персональну сторінку можуть відвідати не лише студенти, а й їхні батьки, зацікавлені в навчанні та вихованні своєї дитини.

Соціальні мережі як форма навчальної та позаурочної праці зі студентами, спосіб взаємодії з ними та їхніми батьками швидкими темпами входять у життя педагога, розширюючи виховний простір освітньої установи. У зв'язку з цим актуальною є розмова про позицію та роль педагога в соціальних мережах, можливості їх використання або ігнорування, підготовку молоді до життя в інформаційному суспільстві.

Особливе місце в спілкуванні студентів у рамках соціальних мереж посідає обговорення викладачів. Якщо педагог випадково опинився втягнутим у неприємну розмову «на стіні», то виникає педагогічна ситуація, що потребує від нього досвіду, мудрості, такту, дипломатичності для прийняття правильного рішення та вибору коректної позиції, впровадження негативної реакції. Підліток або юнак, зробивши помилку, негарний вчинок – спостерігає за реакцією дорослих. І якщо він не зустрічає негативної реакції на скоєне, то автоматично вважає його правильним і допустимим.

Сучасні освітні стандарти, як відомо, потребують формування не лише професійних, а й загальних компетенцій. Соціальні мережі дають можливість для їх формування лише в тих випадках, якщо освітній процес здійснюють соціально–професійно компетентні педагоги, які повною мірою володіють навичками спілкування в соціальних мережах.

Вплив інформаційного середовища на ціннісну ієрархію в структурі людської свідомості наразі чітко проявляється на поколінні, яке «виросло» в Інтернеті, в комп'ютерну епоху.

Наші дослідження показали, що нині не знайомі з комп'ютерами в середньому по Україні менш, ніж 1% тих, хто навчається, 3,4% – знайомі, але ніколи не користувалися. За останні 10 років у понад 4 рази збільшилась кількість комп'ютерних користувачів, які навчаються у ВНЗ. При цьому значний розрив у використанні комп'ютерної техніки між великими містами (14%) і аграрними регіонами (5%) практично скоротився. Цей розрив було зафіксовано у 2000р., тобто трохи більше 10 років тому. Зростання комп'ютерних користувачів серед студентів і учнів пояснюється тим, що практично в 10 разів (до 55,8%) зросла кількість тих, хто має комп'ютер вдома.

Нині в великих містах і аграрних регіонах 59,1% та 53,2% тих, хто навчається, з числа опитаних відповідно використовують комп'ютер регулярно.

Дослідженнями зафіксовані позитивні зміни стосовно забезпеченості освітніх установ і навчальних закладів. Так, утричі скоротилася кількість педагогічних працівників, які відзначають недозабезпечення навчально-методичною літературою та в 1,3 рази – слабку оснащеність сучасними технічними засобами навчання. У 2012 році ці дані складали відповідно 13,9% і 27,2% порівняно з 43,4% і 36% в 2000 році. Оцінки студентів за цими позиціями подібні оцінкам педагогів; лише 12,9 % з них відзначали слабку матеріальну базу й інформатизацію свого ВНЗ.

Однак, як засвідчило дослідження 2012р., зміна стану матеріально–технічної бази та інформатизації практично не вплинули ні на інтерес до навчання, ні на задоволеність обраною професією. Ці показники збільшилися в середньому лише на 3,5%.

Здавалося б, що усі технічні нововведення мають привносити в процес навчання стимули пізнання, прагнення до використання нових технологічних можливостей. Проте, як бачимо, загальної тенденції до цього немає.

Головну роль у просуненні нових засобів навчання і в їх тісному пов'язуванні з професією має грати педагог. Наші опитування засвідчили, що нині комп'ютери вдома мають понад половина педагогів Вінницьких навчальних закладів (54,4%), регулярно користуються 54,9%, працюють в Інтернеті – 45,1%. До речі, в 2000 році таких було усього 1,8%. Однак, учні і студенти є більш «просунутими» в користуванні комп'ютерами вдома. Серед тих, хто навчається, регулярно користуються 63,4%, намагалися працювати 21,2%, не користуються 4,1%.

Подібне відставання можна пояснити віковими та психофізичними особливостями молоді. Підлітки є більш мобільними в освоєнні нових комп'ютерних технологій. У цьому випадку підвищення ефективності ІКТ залежить від їхньої здатності до освоєння та різноманітного використання нових технологій навчання.

Результати дослідження дозволили констатувати, що одна з проблем тут полягає в низькому рівні навчальних методик з використання ІКТ у конкретній предметній сфері як в аудиторній, так і в позааудиторній роботі. Розв'язання цієї проблеми можливо в процесі реалізації програми інформатизації в країні.

За останнє десятиріччя спостерігається зростання впливу ІКТ на зміни як структури дозвілля, так і інформаційного простору освіти. Доступним для тих, хто навчається, став не тільки комп'ютер, а й Інтернет. Результати дослідження свідчать про те, що Інтернет нині для учнів і студентів – це засіб різноманітної миттєвої комунікації, «територія свободи особистості», джерело інформації, величезний мультимедіа архів і глобальний ігровий майданчик.

Завдяки простоті використання Інтернету користувачі опиняються на його «просторах» без певних орієнтирів, самостійно адаптуються, намагаються відвідувати різноманітні сайти, користуються соціальними сервісами: створюють блоги, домашні сторінки, розміщують фотографії та фотоальбоми. Ми встановили, що серед найбільш відвідуваних студентами сайтів 12% складають пошукові системи, 3% – блоги, понад 46% – чати, форуми, кіно, відео-, музика і лише 3,7% тих, хто навчається, читають з Інтернету художню літературу. Значно рідше відвідують сайти, які присвячені освіті, та переважно ті, що представляють колекції рефератів, курсових і дипломних робіт, інших безкоштовних матеріалів, доступних для скачування.

Проблема побудови освітнього процесу з використанням інтернет-технологій потребує розроблення методик аудиторного та позааудиторного використання тими, хто навчається, інтернет-ресурсів. Одержані дані свідчать, що лише освоєння ІКТ не дозволяє досягнути головної мети освіти: підліток або юнак не стає суб'єктом свого особистого культурного розвитку.

Поширене розповсюдження інтернет-комунікацій сприяє суттєвому зниженню грамотності людини за рахунок появи серед учасників спілкування нових, так званих, «мережевих» діалектів. Завдяки тому, що у форумах і чатах немає «суворого ока педагога», молоді користувачі виходять в Інтернет і, як кажуть, «відриваються», спеціально спотворюючи письмову мову, а невміння користуватися словниками та активна підміна понять «грамотно» та «безграмотно» ще більше впливає на зниження рівня володіння письмовою та усною мовами. Письмова мова підміняється усною, вона швидка, як правило, без знаків, без дотримання правил використання рядкових і прописних букв, зі скороченнями та жаргонними словами.

На жаль, слід констатувати, що Інтернет уже став черговою «поганою звичкою» ХХІ століття. Для більшості людей він є засобом «убивання часу» та проведення дозвілля. Одержані під час дослідження дані виявили низку негативних тенденцій, пов'язаних із використанням ІКТ, що стосуються віртуалізації соціального середовища тих, хто навчається, деформації дозвіллєвих і культурних традицій тощо. Винайдені факти підтверджують необхідність розроблення таких освітніх програм, що орієнтовані не тільки на засвоєння навичок використання, а й на формування в учнів і студентів культури застосування ІКТ.

За останнє десятиріччя Інтернет став суттєво доступнішим і більш насиченим. Нині Інтернет пропонує значну кількість різноманітних сервісів, цікавих для молоді у віці від 14 до 24 років.

Дослідження інтересів у проведенні дозвілля дозволило виокремити наступні популярні форми використання Інтернету молоддю в організації свого дозвілля.

1. Інтернет – трансляційний майданчик. Теле-та радіоканали транслюють передачі в Інтернеті популярні серед молоді відео- й аудіохостинги, такі, як YouTube, Facebook, V Kontakte та ін. Вони містять записи передач, кліпів з усього світу. Соціальні фото- і відео-сервіси дозволяють зберігати, класифікувати, обмінюватися цифровими фотографіями, відеофрагментами, організовувати обговорення ресурсів, що розміщені на «стінах».

2. Інтернет – це майданчик для спілкування. Все більшого розповсюдження одержують соціальні мережі. Вікіпедія визначає соціальну мережу як «інтерактивний

багатокористувальний веб-сайт, контент якого наповнюється самими учасниками мережі». Соціальні мережі та тематичні форуми об'єднують групи користувачів відповідно до їхніх інтересів, хоббі, професії. Найпопулярнішими соціальними мережами стали нині «Однокласники», «Мой мир», «Мой Круг», «В контакте» та ін. Останнім часом особливо популярними стали блоги (мережеві щоденники), що дозволяють будь-якому користувачеві вести запис будь-яких текстів. Нав'язується думка, що введення блогів – це обов'язок кожного свідомого громадянина.

3. Інтернет – ігровий майданчик. Комп'ютерних ігор наразі є величезна кількість, і з кожним днем їх стає все більше та більше. Це ігри командного та індивідуального характеру.

Чому спілкування в Інтернеті є таким популярним? Його особливість у тому, що воно є анонімним і надає молоді можливість експериментувати зі своєю особистістю, створювати віртуальний образ відповідно до своїх бажань. Цей образ може відповідати реальності, а може й ні. Як наголосив японський психіатр Химаншу Тяги, Інтернет – це «світ, де події відбуваються стрімко, де все постійно змінюється, де за одну мить можна ліквідувати свій «профіль» та замінити його на більш просунутий». Саме це й приваблює підлітків, які намагаються стати «ведучими» ними вже вигаданої реальності та історії. Інтернет суттєво впливає на засвоєння соціальних норм, формування ціннісних орієнтацій; він часто-густо є системою інформативної освіти та просвітництва.

Інтернет міцно ввійшов у життя підлітків і юнацтва, проте, як і телебачення, поки не став «компаньйоном» у навчанні. Очевидно, що процесом «життя» молоді в Інтернеті неможливо керувати (виключення – Китай), проте учнів і студентів треба навчати використовувати його явні переваги. Саме в цьому полягає завдання освіти, освітніх і професійних спільнот.

Розважальний характер дозволля не здатен сформувати діяльне молоде покоління. Тому, збільшуючи об'єми професійної та духовної інформації в Інтернеті, відкриваючи доступ тим, хто навчається, до цих ресурсів, залучати їх на створювані освітніми установами, навчальними закладами, професійними спільнотами, інформаційні майданчики, можна домогтися відповідної реакції від молоді, збудити масовий інтерес, створюючи моду на культуру і працю.

Висновки. Отже, найактуальнішою проблемою нині є розвиток Всесвітньої глобальної мережі Інтернет, що створила можливість для так званого інтерактивного спілкування. Інтерактивне спілкування є привабливим для людей відчужених і невпевнених у собі, які бажають спілкуватися, проте не знаходять такої можливості в оточуючому суспільстві. Окрім того, завдяки Інтернету значно розширився горизонт можливостей задоволення інформаційних потреб людини.

На сучасному етапі інформатизації суспільства помітно активізувалася робота щодо інформатизації процесів навчання, особистісного розвитку учнів і студентів, управління педагогічними системами.

Окрім економіко-управлінських переваг інформаційно-комунікаційні технології надають освіті широкий спектр можливостей, що впливають на якісні характеристики навчально-виховного процесу. Широко відомі позитивні аспекти використання ІКТ у навчальному процесі: вони значно розширюють полісенсорні можливості представлення навчальної й іншої інформації. Використання кольорів, графіки, звуків, усіх сучасних засобів комп'ютерної візуалізації різних процесів, явищ і об'єктів оточуючого світу дозволяє відтворювати реальний стан діяльності. Студент або учень може обрати найзручнішу для себе форму (або їх комбінацію) подання інформації, що буде сприяти її ефективному засвоєнню. Комп'ютер дозволяє суттєво підвищити мотивацію студентів до навчання за рахунок використання адекватного заохочення правильних розв'язків задач, а також ураховує когнітивні стилі конкретних учасників навчального процесу. Самі ІКТ залучають до навчального процесу студентів, сприяють найширшому розкриттю здібностей будувати та аналізувати моделі різних предметів, ситуацій, явищ, сприяють формуванню в студента рефлексії. Використання ІКТ і комп'ютерів має ще низку беззаперечних переваг, про які йшла мова вище.

Проте ці можливості та переваги можуть бути корисними лише людині зі сформованою інформаційною культурою. У іншому випадку всі переваги ІКТ легко перетворюються в недоліки за умов неправильного використання, а також призводять до формування в учнів і студентів так званої інтернет-залежності.

Термін «інтернет-залежність» (синоніми інтернет-аддикція, нетаголізм, віртуальна залежність, комп'ютерна залежність, кіберзалежність, аддукція) визначає патологічну пристрасть людини до роботи або проведення часу за комп'ютером.

В основі формування патологічної пристрасті до комп'ютера лежить порушення психічних механізмів сприйняття світу й обробки інформації. Інформація для людини має велике значення. Рівень розвитку комп'ютерної техніки та програмного забезпечення на даний час створює ілюзію реальності, куди занурюється людина, яка працює за комп'ютером. Саме ця особливість є найбільш привабливою для людей із комп'ютерною залежністю, оскільки в певному сенсі вони страждають порушенням процесів міжособистісного спілкування.

Найбільш помітний негативний вплив комп'ютерної залежності на соціальні якості людини: дружелюбність, відкритість, бажання спілкуватися, почуття жалості до людей. Якщо комп'ютерна залежність набуває вираженого характеру, то спостерігається сильна деградація соціальних зв'язків особистості і так звана соціальна дезадаптація людини. Найчастіше соціальна дезадаптація розвивається в підлітків і в ранній юності, коли вони проводять багато часу за комп'ютерними іграми і в Інтернеті. На тлі соціальної дезадаптації та заглиблення в світ віртуальної реальності можуть з'явитися надлишкова агресивність і різного роду види анти суспільної поведінки.

Розв'язання проблеми інтернет-залежності є складним і неоднозначним, як і сама проблема, і потребує активних дій дорослих і комплексного підходу, проте в літературі все частіше розглядаються лише психологічні та/або медичні аспекти цієї проблеми. З педагогічної точки зору проблема залишається малодослідженою.

Не викликає сумніву той факт, що нам слід докласти значних зусиль, щоб формування необхідних якостей майбутніх фахівців одержало належну підтримку не тільки від навчальних закладів, а й від засобів масової інформації.

Література:

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : [монографія] / Валерій Юхимович Биков. – К. :Атіка, 2008. – 684с.
2. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі : [монографія] / Василь Григорович Кремень. – [3 вид.]. – К. : Знання України, 2011. – 520с.
3. Шуманова Е.В. Воспитательное пространство социальных сетей Интернета / Е.В.Шуманова // Профессиональное образование. – Столица. – 2011. – №6. – С. 39-40.
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2011-2021рр. // Директор школи, ліцею гімназії. – 2011. – №6. – С.25-43.

Розглянуті можливості глобальної мережі Інтернет її соціальних мереж і сервісів у педагогічній взаємодії учнів, студентів і педагогів. Визначено роль електронних засобів інформатизації у формуванні професійно-компетентних фахівців для сучасної економіки.

Рассмотрены возможности глобальной сети Интернет, ее социальных сетей и сервисов в педагогическом взаимодействии учащихся, студентов и педагогов. Показана роль электронных средств информации у формировании профессионально-компетентных специалистов для современной экономики.

The author dwells on possibilities of the Internet, its social networks and services in the pedagogical interaction between pupils, students and teachers. The role of electronic informational means in formation of professionally competent specialists for modern economy has been considered as well.